

WONEN IN EEN STRAFKAMP

Корбутаяв А.А.
070 1/3

Onder president Poetin mag de totale gevangenisbevolking in Rusland dan wel met een derde zijn teruggebracht, het land telt nog altijd zo'n 970.000 gedetineerden. Liefst 600.000 van hen zitten hun straf uit in kampen, die bijna zonder uitzondering nog gebouwd zijn onder Stalin, in de jaren dertig. Topfotograaf Carl de Keyzer slaagde er tussen 2000 en 2002 in om binnen te komen in 35 van de 135 gevangenskampen in de regio Krasnojarsk in Siberië.

FOTO'S CARL DE KEYZER / MAGNUM

■ ETEN WAT DE POT SCHAFT Kamp 27, Krasnojarsk (2000)

■ BEDTIJD Sosnovobosk (2001)

■ STILLEVEN MET BROOD
Kamp 27, Krasnojarsk (2000)

■ ACHTER TRALIES Kampdorp Hajroezovka (2001)

'Kamp 27 is een soort modelkamp. Het hek is versierd met door de gevangenen vervaardigde ijzeren soldatenfiguren, er staat een houten windmolen en een Egyptische piramide en er zijn prachtige wandschilderingen'

DE MODERNE GOELAGS

Rusland voert samen met de Verenigde Staten een illustere ranglijst aan: in beide landen zit er van elke 150 inwoners één achter de tralies. Ter vergelijking: in verschillende West-Europese landen bedraagt die verhouding één op de 1.000. Meer dan een half miljoen Russen zitten gevangen in kampen, die destijds nog door Stalin zijn gebruikt voor zijn gruwelijke zuiveringen en repressie. De Goelag-archipel, zo noemde schrijver Alexander Solzjenitsyn het lint van vele honderden kampen. De kampen liggen overwegend in de noordelijke helft van Rusland. In de regio Perm, aan de voet van de Oeral, liggen er ongeveer 150 op een kluitje van zo'n 500 kilometer. Tweeduizend kilometer naar het oosten, bij Krasnojarsk, midden in Siberië, ligt nog zo'n cluster. Toen de meermaals bekroonde fotograaf Carl de Keyzer in de zomer van 2000 in

Krasnojarsk een workshop deed met vijftien plaatselijke fotografen, kwam hij op het idee om een groter project op poten te zetten rond de vele gevangenskampen in die barre regio. In de zomer van 2001 ging hij terug, in de daaropvolgende winter nog eens. De Keyzer bezocht drie soorten kampen. De 'fabriekskampen' bevinden zich bijna altijd in een grote stad. De gedetineerden vervaardigen er meubels of repareren traktors. Vaak worden er ook houten beertjes of schilderijen geproduceerd, snuisterijen die bedoeld zijn voor de souvenirhandel in Moskou. De 'kampdorpen' zijn helemaal anders. Ze liggen honderden kilometers van de stad verwijderd, en er staat geen hek of muur omheen – vluchten heeft geen zin, de bewoonde wereld is veel te ver. Gevangenen verblijven in barakken, niet in cellen. Wie zijn gezin kan overtuigen ook in het kamp te komen wonen, krijgt een huis toegewezen. Er is een school, er

zijn winkeltjes, vaak gedreven door niet-gevangenen. Landbouw, veeteelt en houtkap zijn de belangrijkste bezigheden. Het derde type kamp, meestal geheel uit hout opgetrokken, ligt diep verscholen in het woud. Ze zien er soms uit als cowboyforten. Er wordt louter aan houtkap gedaan. In de zeer wijde omgeving van het kamp staat geen boom meer overeind. De gevangenen moeten dan ook steeds grotere afstanden afleggen voor ze bij de werkplek arriveren. De leef- en werkomstandigheden in dit type kamp zijn verreweg het zwaarst. Na in totaal bijna zes maanden werken, vaak in aartsmoeilijke omstandigheden, had De Keyzer honderden foto's genomen in 35 van de 135 strafkampen in het gebied. Hij gaf het project de naam Zona, dialect voor 'gevangenis'. De tentoonstelling van zijn foto's, op groot formaat, gaat op 4 april in het Caermersklooster in Gent in wereldpremière.

■ SJOUWERS Modelkamp 27, Krasnojarsk (2000)

■ GENERALE Repetitie voor een optreden, vrouwenkamp van Nizjni Ingasj bij Kansk (2001)

■ SPIEGELBEELD Vrouwenkamp 22, Krasnojarsk (2001)

'De disco-avond in het vrouwenkamp was heel bijzonder. Veertig of vijftig zwaar opgemaakte vrouwelijke gevangenen die met elkaar aan het dansen zijn, en aan de zijkant een lange rij toekijkende officieren in uniform'

■ DANSAVOND Vrouwenkamp 22, Krasnojarsk (2001)

■ ZICHT OP BETERSCHAP Ziekenhuiskamp 18, Krasnojarsk (2001)

■ WASBEURT Kamp 17, Krasnojarsk (2001)

■ WACHTEN OP BEZOEK Modelkamp 27 in Krasnojarsk (2001)

■ **KOUDE DOUCHE** Kamp 12, Novobiroesinsk (2002)

‘Wat was het soms koud. Min vijftig, en de wc was buiten, een houten krot met een plank met een gat erin. Dus eet je zoveel mogelijk rijst en chocolade, om ’s nachts toch maar niet te moeten gaan’

■ **SCHUILOORD** Kamp 22, Tsjoernojar (2002)

■ **TURNLES** Kamp voor jongens van 14 tot 18 jaar in Kansk (2001)

